

Oculus 104 -matkavene

KAI SALO

Oculus 104 -matkaveneen suunnitteluaineisto

Rajavuodet: 1968–1978

Suunnittelija: Kai Salo (1938–2017)

Tiivistelmä aineiston sisällöstä ja suunnittelijasta

Ennen muotoilijan opintojaan Kai Salo (1938–2017) opiskeli hienomekaanikoksi Turun ammattikoulussa ja toimi piirtäjänä turkulaisessa arkkitehtitoimistossa. Hän valmistui teolliseksi muotoilijaksi Taideteollisesta oppilaitoksesta vuonna 1968 ja perusti seuraavana vuonna oman tuotesuunnittelu-toimiston Studio Kai Salo.

Salo tuli tunnetuksi Taideteollisen oppilaitoksen lopputyönä suunnittelemallaan Oculus 104 -veneellä. Futuristinen Oculus herätti runsaasti kansainvälistä kiinnostusta, ja siitä tuli 1970-luvun alussa maailmalla venealan kuumien uutinen.

Salo oli monipuolinen muotoilija, joka suunnitteli uransa aikana mm. valaisimia, polkupyöriä, huonekaluja, lasten tuotteita, jalometallituotteita ja erilaisia muovialan tuotteita. Vuosina 1973–1996 hän toimi Solifer-matkailuvaunujen pääsuunnittelijana. Salon tuotteita on ollut esillä lukuisissa kansainvälisissä näyttelyissä. Hän on myös voittanut palkintoja mm. Ruotsissa ja Tanskassa. Muotoilijan työnsä ohella Salo toimi tuotekehityksen ja teollisen muotoilun luennoitsijana Turun ammattikorkeakoulussa.

Oculus 104 -matkavene oli Kai Salon Taideteollisen oppilaitoksen lopputyö vuodelta 1968. Se suunniteltiin siirtämään vesillä liikkuminen kokonaan uudelle aikakaudelle. Veneen kansi rakennettiin yhtenäiseksi, sisätiloja peittäväksi vaipaksi. ”Oculuksen silmä” eli ohjaamon suojakupu nousi avattavana puolipallona kansiranteen yläpuolelle, joten ohjaajalla oli näkyvyys kaikkiin suuntiin. Valmistusmateriaaliksi valittiin lujitemuovi sen muotoilumahdollisuuksien takia. Oculus 104 -matkaveneestä tuli 1970-luvun alussa maailmalla venealan kuumien uutinen, ja se arvioitiin kansainvälisissä piireissä huipputuotteeksi. Muun muassa näyttelijä-laulaja Dean Martin tilasi Oculus-veneeseen itselleen neljänneksen avoliittonsa kunniaksi kesällä 1971. Hän ei kuitenkaan koskaan saanut sitä, sillä lukuisten vastoinkäymisten jälkeen vene ei lopulta päässyt sarjavalmistukseen. Valmiiksi saakka Oculuksia tehtiin lopulta vain neljä kappaletta. Lopullisen kuoliniskun veneen valmistukselle antoi vuoden 1972 öljykriisi, joka vaikutti mm. lujitemuovin hinnan nousuun. Kiinnostus Oculusta kohtaan jatkui kuitenkin vielä useita vuosia tämän jälkeen.

Tutkielman aihe-ehdotuksia

- Oculus 104 -matkaveneen suunnittelukokonaisuuden tutkiminen. Mitkä muotoilulliset elementit tekivät siitä aikansa hittituotteen?
- Oculus 104 -matkaveneen uudelleen muotoilu. Miten muotoilisit matkaveneen Kai Salon alkuperäistä design briefiä noudattaen?
- Kupla-laineilla - Millä tavoin mielikuvat ja tarinat vaikuttivat tuotteiden menestykseen Case-esimerkkinä Oculus 104 -vene. (Lehtiartikkeliaineistoa löytyy arkistoyksiköstä 21. Näitä ei ole digitoitu.)

Aineiston kuvaus

Aineisto sisältää Oculus 104 -matkaveneen suunnitteluun liittyvää aineistoa, kuten piirustuksia, luonnoksia, kirjeenvaihtoa, pienoismallin ja valokuvia. Aineisto on laaja ja soveltuu parhaiten pro gradu -tutkielman aineistoksi. Kai Salon laajasta arkistosta löytyy myös paljon muihinkin projekteihin liittyviä digitoituja aineistoja.

Aineistomuodot

Aineistot löytyvät kokonaisuudessaan Designarkistosta, joka sijaitsee Mikkeliissä Suomen Elinkeinöelämän Keskusarkiston yhteydessä. Kaikki digitoidut aineistot löydät arkiston YKSA-tietokannasta.

Digitoidut aineistot	Määrä kpl/hyllymetri	Tiedostomuoto
Tussi piirustus ulkopuolesta	10 kpl	tiff
Mittapiirustus ulkokuvat	2 kpl	tiff
Mittapiirustus sisätila	3 kpl	tiff
Valokuvat valmiista veneestä, ulko- ja sisätilakuvia	19 kpl	tiff
Veneen kaiteen luonnos	2 kpl	tiff
Esitteen luonnos	1 kpl	tiff
Veneen sisätilojen luonnoksia	20 kpl	tiff

Designarkistossa olevia ei digitoituja aineistoja	Määrä/Selite	Aineistotyyppi
Kirjeenvaihtoa Oculus 104 matkaveneeseen liittyen	3 arkistoyksikköä	kirjeitä
Oculus 104 matkaveneestä kirjoitetut lehtiartikkelit	1 arkistoyksikkö	lehtileikkeitä
Oculus 104 matkaveneen esitteitä	1 arkistoyksikkö	esitteitä
Luonnoksia	1 arkistoyksikkö	luonnoksia
Oculus 104 matkaveneen valokuvasta tehty taulu	1 kpl	taulu

veneeseen mustavalkoiset ulkokuvat	10 kpl	valokuva
veneeseen mustavalkoiset sisäkuvat	8 kpl	valokuva
veneeseen pienoismallin mustavalkokuvia	8 kpl	valokuva
valokuvia Oculus veneestä venemessuilla	10	valokuva
diakuvat sisäkuvia, ulkokuvia, kuvia piirustuksista ja messukuvia	1 arkistoyksikkö	diakuvat
valokuvanegatiivit	1 arkistoyksikkö	negatiivit
pienoismalli	1 kpl	pienoismalli

Hakusanat YKSA-tietokantaan ja arkiston tietopalvelua varten

Hae YKSA-arkistotietokannasta suunnittelijan nimellä: Salo Kai

Arkiston tunnus: 11839

Arkistoyksiköt: 18,19,20,21,22, 88,89,90,98,100,101,102,103,104,106,122,127,128

Projektit PRO9 Venesuunnittelu

[Linkki YKSA-arkistotietokantaan Kai Salon arkistoon](#)

Aiheesta muualla

[Designarkiston Kai Salon arkistoesittely](#)

[Designarkiston muotoilutarinat](#)

[Designarkiston Monet muodot virtuaalinäyttelyn 360° -virtuaalimalli sekä videosarjan ensimmäinen osa](#)

[Elkan Aikakoneen artikkeli Oculus 104-matkaveneestä](#)

[Oculus 104 -matkavene Wikipediassa](#)

Vimeo palvelusta löytyy Puoli seitsemän -ohjelman juttu Oculuksesta. Palveluun pitää kirjautua.

Kai Salon suunnittelema Oculus 104 (Puoli Seitsemän, 30-10-2013, Yle TV1)

Esimerkkikuvia

